

Westen verdwijnt uit zicht

Historici hadden het ooit over 'de last van de blanke' (de *white man's burden*) om de verantwoordelijkheid van sommige Europese naties te beschrijven. Anno 2040 zouden demografen best wel eens van de 'eenzaamheid van de blanke' kunnen spreken. Demografie is weliswaar geen exacte wetenschap – talrijke sombere voorspellingen, van die van Malthus tot de Club van Rome, bleken niet te kloppen – maar volgens een recent overtuigend essay dat verscheen in het gezaghebbende tijdschrift *Foreign Affairs* zorgt een dubbele ontwikkeling, zowel demografisch als economisch, voor spectaculaire verschuivingen tegen het midden van deze eeuw.

De bevolking van het Westen zal tegen die tijd nog maar 12 procent van de wereldbevolking uitmaken, en Europeanen daarvan weer 6 procent. Vergelijk dat met het jaar 1913, een jaar voor het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog, toen in Europa nog meer mensen woonden dan in China.

Het Westen neemt rond 2040 economisch gezien 30 procent van de wereldwijde productie voor zijn rekening. Dat was het Europese aandeel in de 18de eeuw. In 1950 was dat aandeel nog 68 procent.

Deze demografische en economische verschuiving kun je opvatten als een terugkeer naar het verleden, waarbij het Westen zijn oude plaats in de wereld weer inneemt. Aan de lange periode waarin het Westen de wereld domineerde, komt een einde. We beginnen aan een nieuwe historische cyclus, waarin er minder westerlingen en meer Afrikanen zijn, meer mensen uit het Midden-Oosten en veel meer Aziaten.

De verhouding tussen de VS en Europa is een wedstrijd in achteruitgang

.....

Dit alles met economische en strategische gevolgen.

In het licht van deze cijfers moet Barack Obama's besluit gezien worden om niet aanwezig te zijn bij de komende Europees-Amerikaanse top, die in mei van dit jaar in Madrid gehouden zal worden. Het is verleidelijk de verhouding tussen de VS en Europa te betitelen als een wedstrijd in achteruitgang. Amerika kiest er daarbij voor Europa te negeren, omdat de problemen met Europa in het niet vallen bij die van Azië of het Midden-Oosten. Ook draagt het oude continent weinig bij aan

het oplossen van de problemen waar de Amerikanen zich de grootste zorgen over maken.

Te haastig en veel te stellig spreken sommigen in de Amerikaanse media van Obama als een tweede Jimmy Carter en ze voorspellen dat hij maar één termijn vol zal maken. Maar erger is dat ze de indruk wekken, dat het Amerikaanse politieke systeem, waarin het onmogelijk blijkt het onderscheid tussen partijen te overbruggen en een nationale consensus te smeden, steeds verder versteent.

De Amerikaanse politieke instellingen zijn oud geworden, net als de infrastructuur van het land. Ze werden meer dan twee eeuwen geleden bedacht voor een voornamelijk agrarische wereld. Ze dienen nu aangepast en vernieuwd te worden. Maar dat kon weleens onmogelijk blijken, gezien het feit dat veel Amerikanen de grondwet als onaantastbaar beschouwen.

Wat betreft de Europese Unie is het niet zozeer van belang wat er in Madrid gaat gebeuren, maar veeleer wat zich in Kopenhagen afgelopen december heeft afgespeeld op de conferentie om 'de planeet te redden'. Of wat er zich nu onder onze ogen afspeelt met de euro als gevolg van de zwakte van sommige lidstaten, Griekenland voorop.

In Kopenhagen kwam Europa met een gemeenschappelijk en verantwoord standpunt. De EU liet de andere machtsblokken zien hoe nu verder te gaan en zij toonde zich de beste leerling van de (wereld)klas.

Maar de EU werd genegeerd, want de de VS en China kozen ervoor, over de hoofden van de Europeanen heen, het met elkaar oneens te zijn. Europa moet zich ervan bewust worden dat niemand je als een rolmodel ziet als niemand op het wereldtoneel je nog serieus neemt.

In het aangezicht van revolutionaire demografische en economische veranderingen moeten Amerikanen en Europeanen zich veel verantwoordelijker opstellen. In plaats van de ander te negeren (de Amerikaanse manier) of te klagen over een gekwetst ego (de Europese manier) dienen ze de gemeenschappelijke problemen aan te pakken. Dat zijn de gevolgen van het globaliseringsproces, waar ze geen grip meer op hebben. .

Dominique Moïsi is gasthoogleraar aan de universiteit van Harvard en auteur van *The Geopolitics of Emotion*.

MARTIN SOMMER IS ZIEK

.....